

DYS-PROBLEMEN OP DE MIDDELBARE SCHOOL: BEGRIJPEN, HERKENNEN EN JE PEDAGOGISCHE PRAKTIJKEN AANPASSEN

Een opleiding voor leraren en onderwijzend personeel van het middelbaar onderwijs

Inclusieve pedagogie voor DYS-leerlingen: van begrip tot concrete actie in de klas

Duur : 5 uur	Modules : 4 modules
Lessen : 22 lessen	Doelgroep : Leraren en onderwijzend personeel middelbaar onderwijs
Formaat : 100 % online, asynchroon	Aanbieder : N° 11757351875
Certificering : Qualiopi	Tarief : Op aanvraag

www.dynseo.com/nos-formations | contact@dynseo.com | 09 66 93 84 22

Opleidingsbeschrijving

Deze 5 uur durende opleiding stelt leraren van het middelbaar onderwijs in staat om DYS-stoornissen te begrijpen en effectief te handelen. Je leert de verschillende profielen (dyslexie, dysorthografie, dyspraxie, dyscalculie, dysfasie) te identificeren, hun manifestaties in de klas te herkennen en concrete pedagogische aanpassingen door te voeren. De opleiding behandelt ook de institutionele kaders (PAP, PPS, ULIS) en de multidisciplinaire samenwerking. Na afloop kun je je onderwijs differentiëren om DYS-leerlingen beter te begeleiden zonder stigmatisering, terwijl je de academische eisen behoudt.

Module-overzicht

MODULE 1	De DYS-stoornissen — wat ze echt zijn	5 lessen
MODULE 2	DYS-problemen in de klas opsporen	5 lessen
MODULE 3	De pedagogie aanpassen - de concrete aanpassingen	6 lessen
MODULE 4	Een inclusief team bouwen — samenwerking en consistentie	6 lessen

Leerdoelen

Leerdoelen

- De aard en diversiteit van DYS-stoornissen begrijpen (dyslexie, dysorthografie, dyspraxie, dyscalculie, dysfasie)
- De manifestaties van DYS-stoornissen in de klas herkennen en observeren zonder te diagnosticeren
- Concrete en effectieve pedagogische aanpassingen implementeren voor elke type stoornis
- De institutionele regelingen beheersen (PAP, PPS, ULIS) en werken in een multidisciplinair team
- Evaluaties aanpassen zonder de academische eisen te verlagen
- Een inclusieve klasomgeving creëren en samenwerken met gezinnen en zorgprofessionals

Algemene informatie

Duur	5 uur online training
Doelgroep	Leraren en onderwijzend personeel van het middelbaar onderwijs
Vereisten	Geen
Tarief	Op aanvraag - BTW niet van toepassing (artikel 261-4-4° van het CGI)
Certificering	Qualiopi - Getuigschrift van opleidingsdeelname
Organisatie	DYNSEO - Activiteitenregistratienummer: 11757351875

Les 1 - Definitie en classificatie van DYS-stoornissen

- DYS als specifieke leerstoornissen (TSA): neurologische basis en permanente aard
- Onderscheid tussen stoornis (neurologisch, blijvend) en moeilijkheid (contextueel, tijdelijk)
- De 5 hoofdstoornissen: dyslexie, dysorthografie, dyspraxie, dyscalculie, dysfasie
- Comorbiditeit: DYS vaak geassocieerd met elkaar of met ADHD

Les 2 - Dyslexie en dysorthografie — begrijpen om aan te passen

- Neurologische mechanismen: leesroutes en fonologische verwerking
- Manifestaties in de klas: traagheid, omkeringen, vermijding van hardop lezen
- Dysorthografie: catastrofale spelling zonder gebrek aan inspanning
- Dagelijkse ervaring: vermoedheid, schaamte, gevoel van incompetentie

Les 3 - Dyspraxie, dyscalculie en dysfasie

- Dyspraxie: coördinatieproblemen, moeilijkheden met geometrie en schrijven
- Dyscalculie: gestoord getalbegrip en wiskundige logica
- Dysfasie: mondelinge taalstoornis, moeilijkheden met begrip en expressie
- Transversale impact op alle schoolvakken

Les 4 - DYS en intelligentie — de misverstanden ontkracht

- DYS-leerlingen zijn niet minder intelligent: dissociatie tussen IQ en schoolprestaties
- Waarom veel DYS-leerlingen laat gediagnosticeerd worden op de middelbare school
- Vermijdings- en compensatiegedrag vaak verkeerd geïnterpreteerd door leraren
- Het diagnostisch proces: wie, wanneer en welke gevolgen voor de schoolloopbaan

Les 5 - Portret van DYS-leerlingen — 5 klinische vignetten

- Lucas (11j, dyslexie): waarom hij uit het raam kijkt tijdens stil lezen
- Emma (12j, dyspraxie): haar onleesbaar schrift is geen nonchalance
- Noa (13j, dyscalculie): begrijpt de les maar faalt systematisch
- Inès (11j, dysfasie): kent het antwoord maar vindt de woorden niet
- Tom (12j, multi-DYS + ADHD): wanneer alles samenkomt

Les 1 - Observer zonder te diagnosticeren — de rol van de leraar

- Wat te observeren: geschreven producties, gedrag, uitvoeringssnelheid
- Waarschuwingssignalen per vak: Frans, wiskunde, LO, beeldende kunst
- DYS-leerling onderscheiden van gedemotiveerde of angstige leerling
- Belang van kruisbestuiving van observaties tussen leraren

Les 2 - De observatie- en rapportagetools

- Beschikbare observatienetwerken en correct gebruik zonder pathologisering
- Rol van de hoofdleraar in de coördinatie van teamobservaties
- Adviesaanvraag formuleren bij de schoolpsycholoog (PsyEN)
- Dialoog met de familie: onderwerp aanpakken zonder alarmeren

Les 3 - De institutionele regelingen — PAP, PPS, ULIS

- Persoonlijk Begeleidingsplan (PAP): initiatie, inhoud en opvolging
- Persoonlijk Schoolproject (PPS): voorwaarden, betrokkenen, jaarlijkse herziening
- ULIS: werking, doorverwijzingscriteria, samenwerking met reguliere klassen
- Rol van de AESH: taken en samenwerking met leraren

Les 4 - Werken met gezinnen en zorgprofessionals

- Diagnostisch traject begrijpen: logopedist, neuropsycholoog, MDPH
- Evaluatieverslagen lezen en nuttige informatie extraheren voor de klas
- Relatie met gezin: vertrouwen, transparantie en co-constructie
- ESS-teams (schoolbegeleiding): voorbereiding en opvolging

Les 5 - Analyse van DYS-leerlingenproducties — praktische workshop

- DICTEE van dysorthografische leerling decoderen zonder straffen
- Meetkundeschrift van dyspraxische leerling analyseren
- DYS-signalen in een opstel identificeren: structuur, fonetische spelling
- Oefening: 3 exemplaren onderscheiden (DYS/gedemotiveerd/allofoon) en rechtvaardiging

MODULE 3

De pedagogie aanpassen - de concrete aanpassingen

6 lessen

Les 1 - Universele aanpassingen ten goede van de hele klas

- Leesbaar lettertype, regelafstand, documentformaat: kleine aanpassingen, grote effecten
- Instructies systematisch mondeling én schriftelijk geven
- Complexe taken opsplitsen in korte, genummerde stappen
- Cognitieve belasting verminderen: vermijd overschrijven en dubbele taken

Les 2 - Specifieke aanpassingen volgens de stoornis

- Dyslexie/dysorthografie: extra tijd, tekst met gaten, aangepaste dictee, spellingcontrole
- Dyspraxie: fotokopieën, aangepaste geometriehulpmiddelen, mondelinge evaluatie
- Dyscalculie: rekenmachine, formules verstrekt, tabellen beschikbaar
- Dysfasie: herformuleerde instructies, verlengde responstijd, visuele ondersteuning

Les 3 - De evaluaties aanpassen zonder de eisen te verlagen

- Onderscheid tussen aanpassing van modaliteiten en verlaging van leerdoelen
- Alternatieve evaluatievormen: MCQ, mondeling, schema's, mindmaps
- Beoordeling: inhoud scheiden van vorm
- Aanpassingen communiceren zonder stigmatisering voor de klas

Les 4 - De klas organiseren om inclusie te bevorderen

- Fysieke plaatsing: nabijheid, verlichting, afleiding minimaliseren
- Digitale hulpmiddelen: tekstverwerking, spraaksynthetiseur, aangepast platform
- Visuele steunen: mindmaps, schema's, kleurcodes
- Groepswerk om druk van individuele producties te verlagen

Les 5 - Een educatief document transformeren — workshop voor/na

- Lesbrief aanpassen: OpenDyslexic lettertype, regelafstand 1,5, kleuren
- Complexe instructie herschrijven in toegankelijke genummerde stappen
- Vereenvoudigde toetsversie zonder niveauperlaging: voorbeelden Frans en wiskunde
- Downloadbare sjablonen: 3 kant-en-klare aangepaste documenten

Les 6 - Omgaan met moeilijke situaties in de klas

- DYS-leerling weigert aanpassing uit angst anders te zijn: respecteren en ondersteunen
- Ouder betwist diagnose of aanpassingen: professionele houding en juiste woorden
- Collega zegt "extra tijd is oneerlijk": reageren zonder conflict
- DYS-leerling gebruikt stoornis als excuus: empathisch de zaken scheiden

MODULE 4

Een inclusief team bouwen — samenwerking en consistentie

6 lessen

Les 1 - De coördinatie van het pedagogisch team rond een DYS-leerling

- Centrale rol hoofdleraar: centraliseren, synthetiseren, samenhang bevorderen
- Gedeeld toezicht zonder vergaderingen te vermenigvuldigen: samenwerkingstools
- Aanpassingen harmoniseren tussen disciplines om overbelasting te voorkomen
- Omgaan met weerstand: sceptische collega's, angst voor ongelijke behandeling

Les 2 - De hoogtepunten van het schooljaar voor DYS-leerlingen

- Terugkeer: DYS-leerling verwelkomen, PAP kennen, klas voorbereiden
- Examens: extra tijd, aparte zaal, toegestaan materiaal organiseren
- Klassenraad: praten over DYS-leerling zonder reductie tot stoornis
- Overgang naar voortgezet onderwijs: continuïteit van begeleiding voorbereiden

Les 3 - De DYNSEO-tools ter ondersteuning van het leren

- COCO: aangepaste cognitieve activiteiten voor basisschoolleerlingen met leerstoornissen

- JOE: cognitieve training voor middelbare scholieren (geheugen, aandacht, executieve functies)
- DYNSEO praktische fiches over executieve functies en planning
- Integratie van deze tools als aanvullende ondersteuning in een PAP

Les 4 - Persoonlijke evaluatie en actieplan

- Validatiequiz: juiste aanpassing identificeren volgens stoornis en situatie
- Reflectieve terugkoppeling: in welke discipline zijn mijn praktijken minst geschikt
- 3 concrete acties vanaf volgend schooljaar implementeren
- Aanvullende bronnen: referentiewebsites, verenigingen, gecertificeerde opleidingen

Les 5 - Scenario's voor klasadvies - situatieschetsen

- Casus 1: Noa presenteren zonder reductie tot "de DYS-leerling met extra tijd"
- Casus 2: leraar noteert C in gedrag voor dyspraxische leerling — ethisch debat
- Casus 3: verdeeld team over aanpassingen voor examen — consensus vinden
- Presentatierooster voor DYS-leerling in klasraad: praktisch hulpmiddel

Les 6 - Mijn gepersonaliseerd actieplan — 30 dagen om gewoonten te veranderen

- Week 1: observeren en documenteren zonder ingrijpen — volgblad invullen
- Week 2: 2 universele aanpassingen testen in alle sessies
- Week 3: bestaand document aanpassen en impact op hele klas meten
- Week 4: observaties delen met collega en samen gezamenlijke aanpassing opbouwen

Lesmethoden

- Volledig online training toegankelijk 24/7 vanaf elk apparaat
- Praktische workshops met voor/na voorbeelden en analyseoefeningen
- Downloadbare hulpmiddelen: observatiebladen, aangepaste documentsjablonen, praktische fiches
- Concrete situatieschetsen en klinische vignetten uit het dagelijkse klasleven
- Validatiequiz en gepersonaliseerd actieplan voor implementatie op de middellange termijn